

POMOCNÉ VĚDY HISTORICKÉ

Tematická oblast	Kartografie
Datum vytvoření	1. 12. 2012
Ročník	5. ročník osmiletého nebo 1. ročník čtyřletého gymnázia
Stručný obsah	Student se seznámí s vývojem mapování světa.
Způsob využití	Formou powerpointové prezentace se studenti seznámí se postupnou snahou o znázornění životního prostoru a nakonec celého světa .
Autor	Mgr. Michael Dvorský
Kód	VY_32_INOVACE_17_DDVR17

Dějiny kartografie

Od polí po oceány

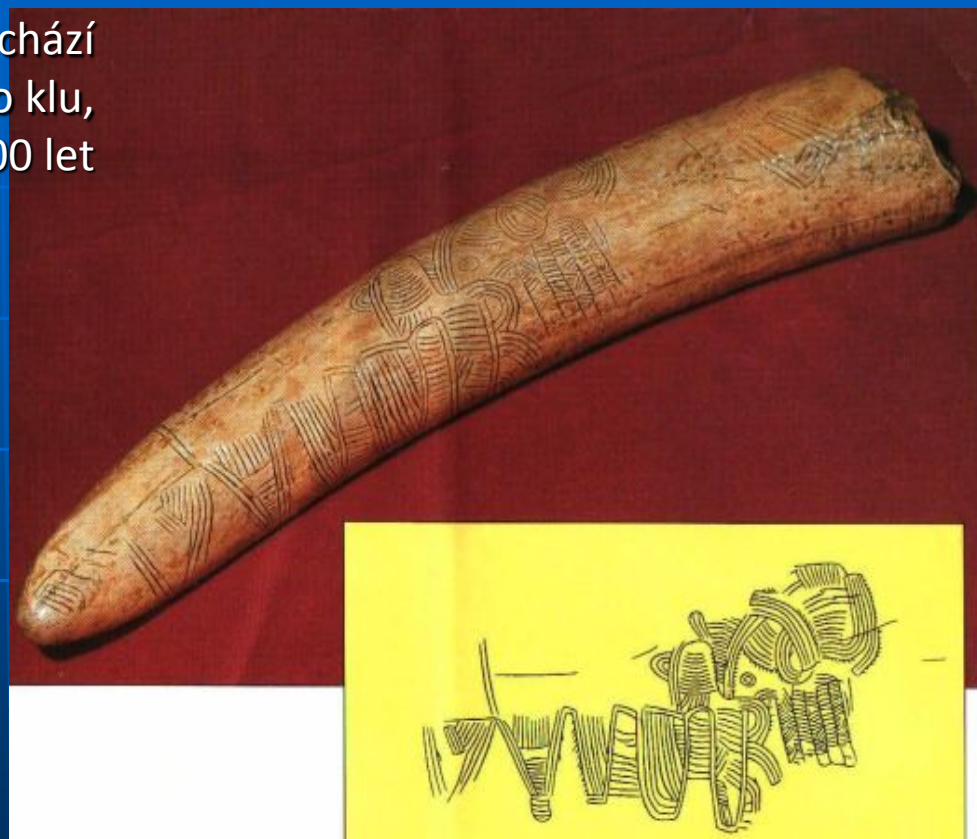
Nesmělé krůčky do počátku

- Mapa je starší než písmo
- První mapy jsou vyryty na mamutích klech, plochých kostech, do kamene atd...
- První mapy nebyly pouze reálnem, ale i náboženským znázorněním

Všechno je jednou poprvé

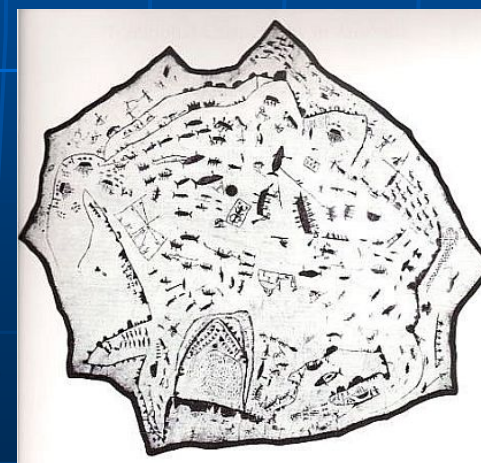
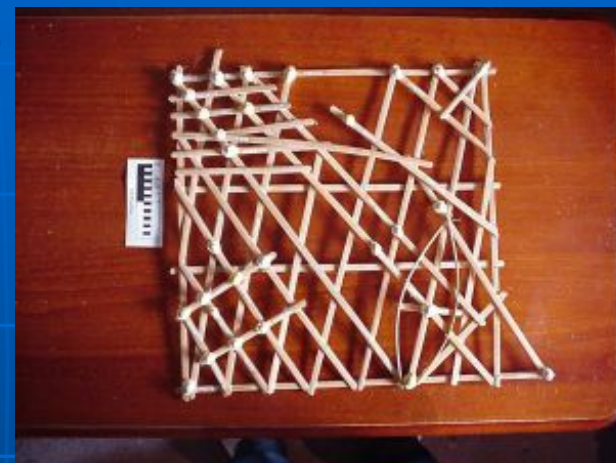
- Prvotní mapa na světě pochází z Moravy, vyryta do mamutího klu, stará asi 25 000 let

- Podobné objevy byly učiněny v údolí Sibiře, u Ladožského jezera a na Ukrajině (stáří asi 13 tis. let)
- Nejstarší nástěnná mapa pochází z Turecka, stáří asi 6200 př. K. u sídliště *Çatalhöyük*, které také zobrazuje

I mimo Evropu si lidé kreslili

- Obyvatelé Tichomoří znázorňovali polohy ostrovů na Hůlkových mapách =>
- Austrálci zobrazovali příběhy předků v symbolice, a to do skály
- První Americké mapy pochází z And, znázorňují také první pokusy o vesmírné mapy
- Sahařané si kreslili do písku
 - Inuité dokáží velmi dobře zakreslovat své okolí na tulení kůži =>

1. Které materiály používaly pro znázornění okolí pravěké kultury?
Jak zakreslují okolí např. Inuité?

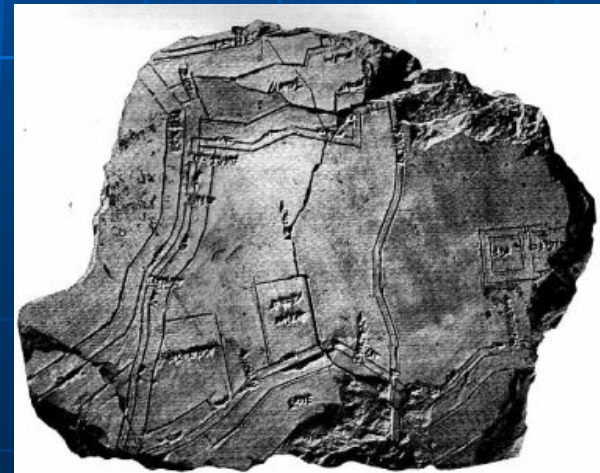
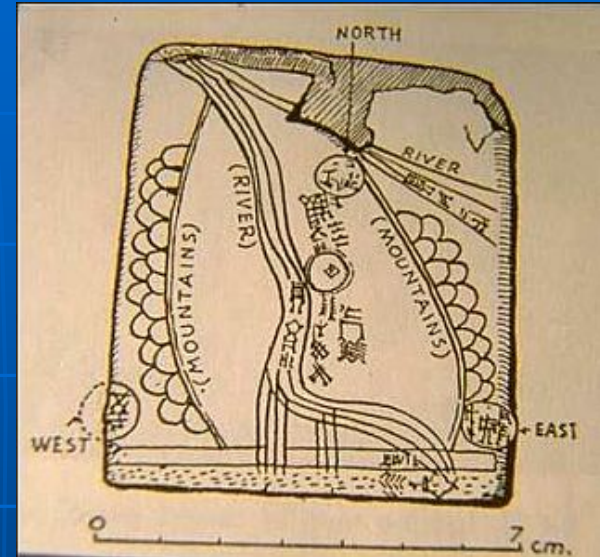
2. Odkud pochází nejstarší známá mapa?

1. Mamutí kly, kosti, kámen...
Na tulení kůži.

2. Z Moravy, vyrytá na mamutím klu.

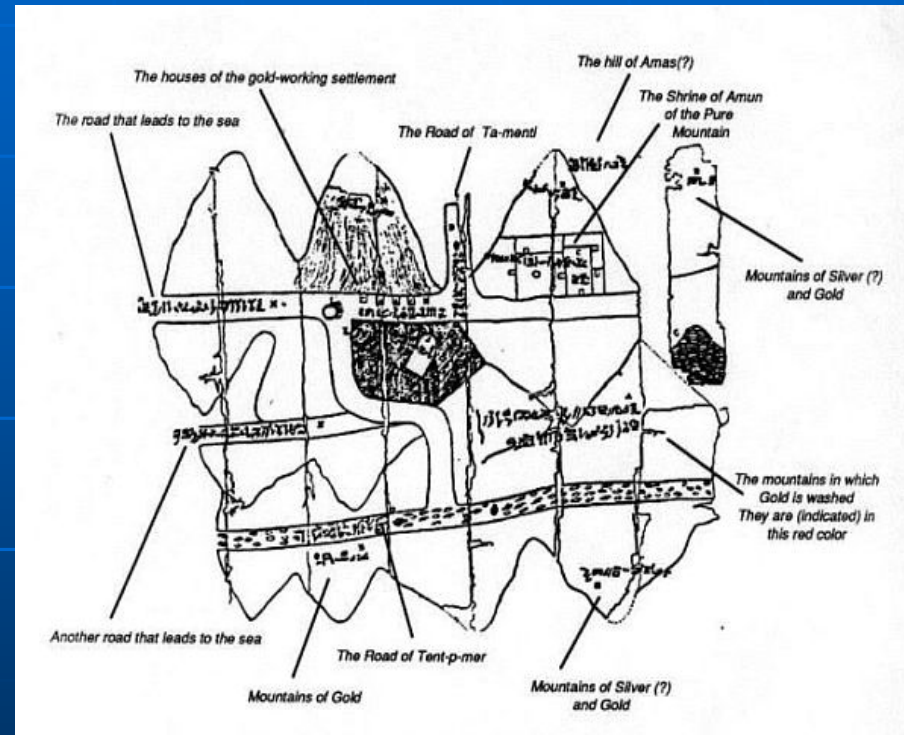
Mezopotámie v destičkách

- Ryté hliněné destičky
- Jak zobrazení tehdejšího světa, tak i mapy měst
 - 2500 před n. l. – mapa znázorňující sever Mezopotámie =>
 - Plány města Nippur (asi kolem 1500 př.n.l) =>

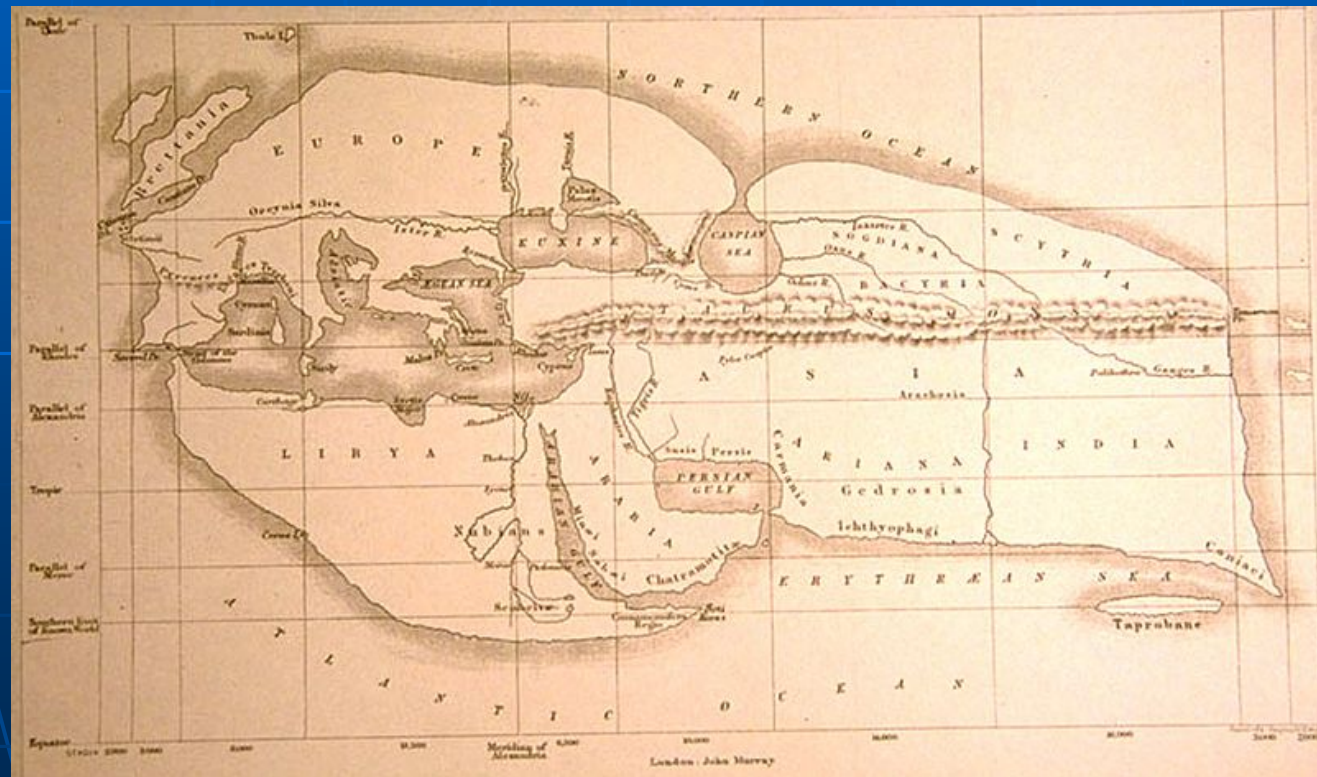
Faraónský svět

- Mapy zakreslovány na papyrus
- Díky stavbě pyramid bylo potřeba umění přesného zaměřování a zakreslování
- Časté mapování zejména zlatých dolů a jiných staveb =>
- Mnohé pokusy a zmapování říše Osirisovy – boha podsvětí

Řecké myšlenky o světě

- Nejstarší názor v Homerových a Hesiodových básních – deska obklopená Okeánem
- Anaximandros z Milétu – mapa kruhovitého tvaru, kontinenty obklopeny oceánem, uprostřed Delfská věštírna
- Hekataios – Země je kulatá
- Eratosthenés z Kyrény – měření obvodu Země, jeho mapa zobrazuje i Island a Cejlon =>

Mapa Klaudia Ptolemaia z r. 150 po Kr.

Řím a jeho představy

- Důvod mapování – měření vzdáleností pro vojenská tažení
- Agrippova mapa (Augustův zeť Marcus Vispanius Agrippa) – znázornění světa
- **Peutingerova mapa (Tabula Peutingeriana).** Vychází z Agrippy. Tvoří jí 11 pergamenových listů, formátu 56x32 cm, původně slepených do úzkého dlouhého pásu (682x32cm), který se pro snadnou manipulaci navíjel na váleček. Obsahem je kresba silnic římského impéria.

Agrippova mapa

http://octavianchronicles.com/?page_id=3024

Peutingerova mapa

http://cs.wikipedia.org/wiki/Peutingerova_mapa

V Mezopotámii ryli do
destiček pouze okolní svět?

Také plány měst

Co na mapách
zaznamenávali Egypťané?

Např. zlaté doly nebo
podsvětí

Jaký tvar měl svět podle Řeků?
Které ostrovy se objevují na
Erasthotenově mapě?

Kruhový, obklopený Okeánem
Island a Cejlon

Hlavní účel mapování okolí
pro Římany?

Vzdálenosti pro vojenská
tažení